

Индекс: Фо 04.01.01-02
Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.
Страница 1 от 8

ФОРМУЛЯР

УЧЕБНА ПРОГРАМА

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

ОДОБРЯВАМ:
Декан на ФОЗ
(проф. д-р С. Янкуловска, дмн)

ВЛИЗА В СИЛА
ОТ УЧЕБНАТА 2017/2018 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

ЕПИДЕМИОЛОГИЯ НА ЗДРАВЕТО

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН
“БАКАЛАВЪР”

СПЕЦИАЛНОСТ “ОПАЗВАНЕ И КОНТРОЛ НА ОБЩЕСТВЕНОТО
ЗДРАВЕ”

РЕДОВНО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН
2017

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 05.09.2013 г.
		Страница 2 от 8

По учебен план на МУ-Плевен: задължителна

Учебен семестър: III

Хорариум: 30 часа: 30 ч. лекции

Кредити: 2

Преподаватели: доц. д-р Мариела Камбурова, дм

ЦЕЛ И ЗАДАЧИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Обучението по “Епидемиология на здравето” има за **цел** да осигури на студентите-бакалаври задълбочени познания за същността на епидемиологията като фундаментална медицинска наука и за нейните приложения в процесите на опазване и контрол на общественото здраве. То има централна роля за създаването на солидна познавателна основа при оценяването и решаването на обществените здравни проблеми, свързвайки практиката на общественото здравеопазване с епидемиологичната теория.

Обучението предвижда изучаване на количествените методи за оценка на индивидуалния и популационен риск и приложението им при определяне на приоритетите на общественно-здравните дейности и планиране на необходимите ресурси. Разглежда се изключителната роля на епидемиологията за изучаване на причините за заболяванията и приложението на това познание както в профилактиката, така и в процесите на диагностика, лечение и здравни грижи. Подробно се обсъждат основните видове епидемиологични проучвания и техните предимства и недостатъци. Осигурява се запознаване с примери на класически проучвания и се изграждат умения за самостоятелно приложение на изследователските методи към конкретни здравни проблеми. Дават се знания и се формират умения за критична оценка и обсъждане на проведени епидемиологични проучвания по отношение на тяхната постановка и валидността на получените резултати.

В лекционния курс са представени епидемиологичните основи на съвременната профилактика и промоцията на здравето. Посочени са основните нива на профилактика, като специално внимание се отделя на стратегиите за първична профилактика. Набляга се на изграждането на уменията за количествена оценка на предимствата и недостатъците на различните профилактични интервенции и принципите за обосноваване избор на подходяща стратегия на профилактика в зависимост от заболяването и рисковите фактори.

Курсът на обучение фокусира и върху приложението на епидемиологичните методи за идентифициране и количествено определяне на здравните потребности на специфични групи от населението.

Обучението по епидемиология на здравето трябва да постигне следните **задачи** при студентите-бакалаври по ОКОЗ:

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 05.09.2013 г.
		Страница 3 от 8

- Да знаят същността на епидемиологията като наука, основните и приноси за теорията и практиката на общественото здраве и да описват основните етапи на епидемиологичния и рисковия преходи
- Да познават количествените методи за оценка на индивидуалния и популационен риск за развитие на заболявания;
- Да познават предимствата и недостатъците на наблюдателните и експерименталните видове епидемиологични проучвания, особеностите на тяхното провеждане, потенциалните им грешки и основни методи за осигуряване на валидни резултати;
- Да знаят същността на различните нива на профилактика и особеностите на основните стратегии за профилактика;
- Да умеят самостоятелно да изчисляват и интерпретират мерките за заболяемост и болестност и за сравняване на рисковете за развитие на заболяване;
- Да умеят да анализират здравния статус на общността и да провеждат диагностика на потребностите от интервенции за промоция на здравето на нивото на общността;
- Да умеят да избират и планират самостоятелно наблюдателни епидемиологични проучвания за определяне на причинност и оценка на рискове, прилагайки разнообразието от изследователски стратегии;
- Да умеят да предлагат подходяща стратегия за профилактика на заболявания и състояния и да могат да интерпретират основните характеристики на скрининговите тестове за вторична профилактика.

ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции

МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- лекционно изложение
- практически задачи
- ситуационни задачи
- анализ на готови данни от епидемиологични проучвания
- дискусии
- самостоятелна работа на студентите с епидемиологична литература

КОНТРОЛ И ОЦЕНКА НА ЗНАНИЯТА

- заключителен контрол: писмен тест от 30 въпроса и писмен отговор на един въпрос от конспект.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 05.09.2013 г.
		Страница 4 от 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ ПО ТЕМИ

№	ЛЕКЦИИ	Часове
1.	Епидемиологията като наука. Приложение на епидемиологията в общественото здравеопазване. Теория за епидемиологичния преход.	2
2.	Измерване честотата на заболяванията - основни понятия.	3
3.	Сравняване честотата на заболяванията - абсолютно и относително сравняване.	3
4.	Класификация на епидемиологичните проучвания. Описателни проучвания.	2
5.	Екологични и срезови проучвания.	2
6.	Кохортни проучвания.	3
7.	Проучвания случай-контрола.	3
8.	Експериментални епидемиологични проучвания.	2
9.	Причинна връзка в епидемиологията. Потенциални грешки при епидемиологичните проучвания.	2
10.	Валидност и надеждност на резултатите от епидемиологичните проучвания.	3
11.	Епидемиология и профилактика. Нива и обхват на профилактика. Преморбидна и първична профилактика – стратегии за първична профилактика.	2
12.	Вторична профилактика. Скрининг. Третична профилактика.	3
ОБЩО ЛЕКЦИИ		30

ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ЛЕКЦИИТЕ

- 1. Епидемиологията като наука. Приложение на епидемиологията в общественото здравеопазване. Теория за епидемиологичния преход (2 ч. лекция)** Епидемиологията като наука - определение, обхват, историческо развитие. Приложения на епидемиологичния метод в работата на

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 05.09.2013 г.
		Страница 5 от 8

специалистите в сферата на общественото здраве. Теория за епидемиологичния преход на А. Омран. Отражения на епидемиологичния преход върху развитието на съвременната епидемиология - разширяване на понятието “епидемия”, промяна във фокуса на общественно-здравните интервенции, развитие на нови изследователски методи в епидемиологията.

2. **Измерване на честотата на заболяванията - основни понятия (3 ч. лекция).** Измерване на честотата на заболяванията - основни понятия: популация в риск, болестност, заболяемост, кумулативна заболяемост.
3. **Сравняване на честотата на заболяванията - абсолютно и относително сравняване (3 ч. лекция).** Мерки за абсолютно сравняване - рискова разлика, етиологична фракция, популационен атрибутивен риск. Мерки за относително сравняване - относителен риск, Odds ratio.
4. **Класификация на епидемиологичните проучвания. Описателни проучвания (2 ч. лекции).** Описателни проучвания - източници на информация, описание на лицата, примери, предимства и недостатъци.
5. **Екологични и срезови проучвания. (2 ч. лекция)** Екологични и срезови проучвания - примери, предимства и недостатъци.
6. **Кохортни проучвания (3 ч. лекция).** Видове кохортни проучвания - проспективни, ретроспективни, амбиспективни. Постановката на кохортните проучвания. Потенциални грешки при кохортни проучвания. Техники за контрол на потенциалните грешки. Предимства и недостатъци на кохортните проучвания. Приложения в медицинската практика.
7. **Проучвания случай-контрола (3 ч. лекция).** Видове проучвания случай-контрола - ретроспективни, проспективни, гнездови проучвания. Особенности на постановката. Потенциални грешки и техники за тяхното преодоляване - систематични грешки, замъгляване. Приложение на проучванията случай-контрола. Примери, предимства и недостатъци.
8. **Експериментални епидемиологични проучвания (2 ч. лекция)** Същност на експерименталната епидемиология и значението ѝ за медицинската практика. Постановка на рандомизираните контролирани изпитвания - паралелен и кръстосан експеримент, предимства и слаби страни, примери. Полеви изпитвания - същност, постановка, предимства и недостатъци. Популационни интервенционни изпитвания - етапи на провеждане, предимства и недостатъци, примери.
9. **Причинна връзка в епидемиологията. Потенциални грешки при епидемиологичните проучвания (2 ч. лекция).** Причината като понятие ; достатъчна причина, необходима причина, единични и множествени причини, мултикаузалност. Фактори за причинността. Основни насоки за изясняване на причинна връзка: времева зависимост, правдоподобност, съвместимост, сила,

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 05.09.2013 г.
		Страница 6 от 8

връзка доза-отговор, реверсивност, постановка на проучването, обсъждане на данните. Систематични грешки - на подбора, на измерването. Принципи за контролиране на систематичните грешки. Замъгляване - същност, замъгляващи фактор, методи за контрол (рандомизиране, ограничаване, уеднаквяване).

10. **Валидност и надеждност на резултатите от епидемиологичните проучвания (2 ч. лекция).** Вътрешна и външна валидност на резултатите от епидемиологичните проучвания. Надеждност на резултатите.
11. **Епидемиология и профилактика. Нива и обхват на профилактика. Преморбидна и първична профилактика – стратегии за първична профилактика. (2 ч. лекция).** Приноси и значение на епидемиологичната наука към профилактиката на болестите и техните усложнения. Модел на естественото развитие на болестта. Профилактика - същност, нива, цели и обхват на профилактика. Преморбидна профилактика. Първична профилактика - същност, стратегии на първична профилактика.
12. **Вторична профилактика. Скрининг. Третична профилактика. (2 ч. лекция).**

МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ

Изпитната оценка в края на обучението по дисциплината се формира на базата на оценка от изпитен тест от 30 въпрос и писмена разработка на практическа задача, като се изчислява по следния начин:

Изпитна оценка = 0,6 x оценка от тестово изпитване + 0,4 x оценка от писмена разработка на практическа задача.

Крайната оценка се закръгля до единица и се вписва в учебната документация.

МЯСТО НА ДИСЦИПЛИНАТА В ЦЯЛОСТНОТО ОБУЧЕНИЕ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА

Епидемиологията на здравето е задължителна дисциплина по учебния план на специалност “Опазване и контрол на общественото здраве”, изучава се в трети семестър. Тя е фундаментална дисциплина за науките в областта на общественото здраве и осигурява основа за разбирането на общественоздравните явления и тяхното научно управление. Учебната дисциплина е нова за студентите-бакалаври. Обучението по епидемиология има директна връзка със социалната медицина, методологията на изследователската работа, промоцията на здравето и всички дисциплини, оценяващи общественото здраве и наличието на причинност.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 05.09.2013 г.
		Страница 7 от 8

Като резултат от обучението студентите-бакалаври по ОКОЗ ще са реализирали познавателни натрупвания за същността на епидемиологията като наука и базисната ѝ роля за профилактичната медицина, за количествените измерители на честотата на заболяванията и мерките на риска. Важен резултат ще бъде теоретичното познаване на постановката, предимствата и недостатъците на основните наблюдателни и експериментални епидемиологични проучвания, както и на същността и стратегиите на четирите нива на профилактика на заболяванията. Придобитите знания и умения за използване на епидемиологичните методи и средства ще помогнат при изучаването и оценката на общественото здраве, при оценка за наличието на причинност, оценка на ефективността на профилактичните интервенции и в контрола на факторите на жизнената среда. Те ще позволят самостоятелното прилагане на епидемиологичните методи в практиката; ще позволят организиране и провеждане от дипломираните бакалаври на епидемиологични научни изследвания и компетентно участие в мултипрофесионални екипи, прилагащи епидемиологичния подход към общественото здраве.

КОНСПЕКТ ЗА СЕМЕСТРИАЛЕН ИЗПИТ ПО ЕПИДЕМИОЛОГИЯ НА ЗДРАВЕТО

1. Епидемиологията като наука - определение и обхват. Приложения на епидемиологията в общественото здравеопазване.
2. Теория за епидемиологичния преход - същност, фази и модели на прехода. Отражения на епидемиологичния преход върху развитието на съвременната епидемиология.
3. Измерване на честотата на заболяванията - основни понятия (популация в риск, болестност, коефициент за заболяемост, кумулативна заболяемост).
4. Сравняване на честотата на заболяванията - мерки за абсолютно сравняване (рискова разлика, етиологична фракция, популационен атрибутивен риск); интерпретация и приложение.
5. Сравняване на честотата на заболяванията - мерки за относително сравняване (относителен риск, odds ratio); интерпретация и приложение.
6. Видове епидемиологични проучвания - класификация. Наблюдателни проучвания: описателни, екологични, срезови проучвания - постановка, предимства и недостатъци, приложение.
7. Аналитични епидемиологични проучвания. Кохортни проучвания - видове, постановка, основни етапи при провеждането.
8. Аналитични епидемиологични проучвания. Кохортни проучвания - предимства и недостатъци, Потенциални грешки при кохортните проучвания.
9. Аналитични проучвания. Проучвания случай-контрола - видове, постановка, основни етапи при провеждането.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 05.09.2013 г.
		Страница 8 от 8

10. Аналитични проучвания. Проучвания случай-контрола - предимства и недостатъци. Потенциални грешки при проучванията случай-контрола.
11. Сравнителна характеристика на приложението, предимствата и недостатъците на наблюдателните епидемиологични проучвания.
12. Експериментална епидемиология: рандомизирани контролирани изпитвания – постановка, основни етапи при провеждането, приложение.
13. Експериментална епидемиология: полеви изпитвания, изпитвания върху групи от населението - постановка и приложение.
14. Потенциални грешки при епидемиологичните проучвания - систематични грешки. Видове, произход, подходи за предотвратяване на систематичните грешки.
15. Потенциални грешки при епидемиологичните проучвания - замъгляване. Същност на замъгляването, методи за контрол на замъгляването.
16. Причинна връзка в епидемиологията. Причината като понятие. Фактори за причинност. Взаимодействие.
17. Установяване на причината за дадено заболяване - насоки за изясняване на причинна връзка.
18. Епидемиология и профилактика на заболяванията. Обхват и нива на профилактиката. Преморбидна профилактика.
19. Първична профилактика - цел, сравнителна оценка на стратегиите за първична профилактика.
20. Вторична профилактика. Скрининг - видове, критерии за въвеждане на скринингова програма. Характеристики на скриниращия тест - чувствителност и специфичност, положителна и отрицателна предсказващи стойности.

СПИСЪК НА ПРЕПОРЪЧВАНАТА ЛИТЕРАТУРА:

1. Бийгълхол, Р. Бонита, Т. Келстрьом, Основи на епидемиологията, СЗО, Женева, 1993 год. Превод на български, Конквиста, Варна, 1995 г.
2. Грънчарова Г., С. Александрова-Янкуловска. Социална медицина. Издателски център МУ-Плевен.

АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Доц. д-р Мариела Камбурова, дм